

KVALITETSDEKLARATION

Demografisk analys

Ämnesområde

Befolkning

Statistikområde

Befolkningsframskrivningar

Produktkod

BE0701

Referenstid

Kvalitetsdeklarationen avser analysrapporter publicerade under perioden 1986–2011. Referenstiden varierar mellan olika rapporter men sträcker sig från 1861–2010. I regel redovisas helår alternativt flera år sammanslaget, t.ex. femårsperioder.

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	4
2 Tillförlitlighet	4
2.1 Tillförlitlighet totalt	4
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	5
2.2.3 Mätning	5
2.2.4 Bortfall	6
2.2.5 Bearbetning	6
2.2.6 Modellantaganden	6
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	6
3 Aktualitet och punktlighet	6
3.1 Framställningstid	6
3.2 Frekvens	7
3.3 Punktlighet	7
4 Tillgänglighet och tydlighet	7
4.1 Tillgång till statistiken	7
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	7
4.3 Presentation	7
4.4 Dokumentation	7
5 Jämförbarhet och sam anvä n d b a r h e t	7
5.1 Jämförbarhet över tid	7
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	7
5.3 Sam anvä n d b a r h e t i ö v r i g t	8
5.4 Numerisk överensstämmelse	8
Allmänna uppgifter	8
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	8
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	8
C Bevarande och gallring	8
D Uppgiftsskyldighet	9
E EU-reglering och internationell rapportering	9
F Historik	9
G Kontaktuppgifter	9

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Inom Demografisk analys studeras befolkningsutvecklingen och demografiska händelser, med syfte att ge underlag till befolkningsframskrivningar samt till planerings- och utredningsarbete. I vissa fall görs återkommande rapporter av samma slag, men oftast är varje analysrapport unik. Analyserna bygger oftast på uppgifter från Registret över totalbefolkningen (RTB) och i detta dokument ges en övergripande beskrivning av kvaliteten. För en detaljerad beskrivning av statistikens kvalitet hänvisas till avsnittet *Fakta om statistiken*, eller motsvarande avsnitt, i de publicerade rapporterna, alternativt i dokumentationen av RTB, se www.scb.se/be0101.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Syftet med produkten Demografisk analys är att beskriva och förklara befolkningsutvecklingen och att analysera demografiska frågeställningar. Det kan handla om befolkningens sammansättning, fruktsamhet, dödlighet, migration och familjeförändringar, som parbildning och separationer.

Ett viktigt användningsområde för statistiken är som underlag för att utveckla och förbättra framskrivningar av Sveriges befolkning (se Befolkningsframskrivningar, BE0401). Statistiken används också av myndigheter och andra organisationer som har ett intresse av befolkningsfrågor.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Demografisk analys ger underlag för planerings- och utredningsarbete. Bland användarna finns exempelvis departement och myndigheter som Finansdepartementet, Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan. Analyserna används också av media, studerande och allmänhet för att belysa och ge perspektiv på olika frågeställningar och utvecklingstrender i samhället. Att generellt uttala sig om allmänhetens informationsbehov är inte möjligt, men demografiska trender är exempel på vanligt förekommande användning. Det kan till exempel röra sig om fruktsamhetsutvecklingen och bakomliggande förklaringar till den. Även skillnader mellan regioner och olika befolkningsgrupper är vanligt, exempelvis livslängd efter utbildningsnivå.

1.2 Statistikens innehåll

Målstorheterna är främst av tre slag när det gäller demografiska analyser:

- Uppgifter avseende befolkningen den 31 december referensåret.
- Demografiska händelser avseende befolkningen under ett år eller en period.
- Demografiska mått som t.ex. medellivslängd, summerad fruktsamhet och dödstal avseende befolkningen.

1.2.1 Objekt och population

Objekt och population kan variera i de olika demografiska analysrapporterna beroende på syfte och innehåll. Detta beskrivs utförligt i respektive rapport.

Generellt kan sägas att intressepopulationen i allmänhet är personer varaktigt bosatta i Sverige. I vissa analyser tillhör alla personer intressepopulationen medan den i andra analyser kan begränsas till vissa åldrar, exempelvis kvinnor i barnafödande åldrar.

Målpopulationen för demografisk analys utgörs av de personer som skulle ha varit folkbokförda i Sverige under referensperioden, om de lagar, förordningar och andra regler som gäller för folkbokföringen hade efterlevts utan fel.

1.2.2 Variabler

Viktiga målvariabler inom demografisk analys är kön, ålder, och civilstånd/familjeställning samt demografiska händelser som barnafödande, dödsfall, flyttningar och civilståndsändringar. Motsvarande observationsvariabler definieras utifrån uppgifter från RTB och beskrivs i kvalitetsdeklarationen för Befolkningsstatistik, se www.scb.se/be0101. För information om vilka variabler som ingår i en enskild rapport och hur dessa är definierade hänvisas till respektive rapport.

1.2.3 Statistiska mått

De statistiska mått som används är i huvudsak summor, andelar och medelvärden. Några exempel är genomsnittligt antal barn per kvinna och återstående medellivslängd. För mer information om använda målstorheter och hur dessa är definierade hänvisas till respektive rapport.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter ett stort antal redovisningsgrupper, som kan variera beroende på rapportens inriktning. Viktiga redovisningsgrupper är kön, ålder, civilstånd/familjeställning, födelseland, utbildningsnivå, län och kommun samt tidpunkt för olika händelser. För mer information om använda redovisningsgrupper hänvisas till respektive rapport.

1.2.5 Referenstider

Referenstidpunkten för statistik som avser befolkningsuppgifter är huvudsakligen den 31 december referensåret.

För statistik som rör demografiska händelser, medelfolkmängd och livslängdstabeller är referensperioden helår eller flera år sammanslaget, exempelvis en femårsperiod.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken baseras i de flesta fall på uppgifter från RTB och bedöms allmänt vara mycket tillförlitlig. Att folkbokföringsuppgifterna används utbrett i samhället ökar sannolikheten för att fel i uppgifterna hittas och rättas. Kvalitetsdeklarationen för Befolkningsstatistik ger en utförlig beskrivning av tillförlitligheten för statistik från RTB, se www.scb.se/be0101.

I vissa analyser baseras statistiken på särskilda urvalsundersökningar. Det gäller exempelvis *Kvinnors och mäns liv* (Demografiska rapporter 1995:2), *Varför föds det så få barn?* (Demografiska rapporter 2001:1) och *Barn eller inte?* (Demografiska rapporter 2009:2). Tillförlitligheten i dessa undersökningar beskrivs i respektive rapport.

2.2 Osäkerhetskällor

Den enskilt främsta källan till osäkerhet för den statistik som baseras på RTB är att brister i rapporteringen leder till att folkbokföringsuppgifterna inte perfekt speglar hur befolkningen borde vara folkbokförd enligt gällande regelverk. I huvudsak orsakas bristerna av att rapporteringsskyldiga, på grund av okunskap, underlåtenhet, senfärdighet, slarv, glömska eller andra skäl antingen avstår från att rapportera förändringar eller lämnar felaktiga uppgifter. Mätfel anses vara den största osäkerhetskällan i statistiken.

För de analysrapporter som baseras på urvalsundersökningar beskrivs osäkerhetskällor i respektive rapport.

2.2.1 Urval

Statistiken från RTB är totalräknad och urvalsosäkerhet förekommer därför inte.

För de analysrapporter som baseras på urvalsundersökningar beskrivs osäkerhetskällor i respektive rapport.

2.2.2 Ramtäckning

Som ram för demografiska analyser används i regel SCB:s Register över totalbefolkningen (RTB) och rampopulationen är Sveriges folkbokförda befolkning. I RTB förekommer viss övertäckning (personer som är folkbokförda trots att de inte borde vara det) och undertäckning (personer som borde vara folkbokförda men inte är det). Täckningsbristerna uppstår främst till följd av brister i rapportering avseende födslar, dödsfall, invandring och utvandring. Brister i rapporteringen av dödsfall och utvandring resulterar i övertäckning. Dödsfall ger upphov till mycket små problem beroende på de snabba rapporteringsrutinerna. Personer som utvandrar och inte anmäler detta anses vara den största osäkerhetskällan i RTB, och därmed även i Barn- och familjestatistiken. Brister i rapporteringen av födslar och invandring resulterar i undertäckning. Födslar ger upphov till mycket små problem beroende på de snabba rapporteringsrutinerna. För ytterligare information om ramtäckning i RTB se kvalitetsdeklarationen för Befolkningsstatistik, www.scb.se/BE0101.

De urvalsundersökningar som används har RTB-befolkningen som urvalsram. För de analysrapporter som baseras på urvalsundersökningar beskrivs ramtäckningen i respektive rapport.

2.2.3 Mätning

Statistiken i demografiska analysrapporter baseras huvudsakligen på uppgifter från RTB. Uppgifterna till RTB hämtas från de externa folkbokföringsregistren och är administrativa till sin karaktär. Primärt är det Skatteverket som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna. Insamlingen genomförs i fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter.

Eftersom en stor del av rapporteringen till folkbokföringssystemet sköts av barnmorskor, vigselförrättare, domstolar eller läkare där rapporteringen är en del av arbetsuppgifterna kan man utgå från att sådana uppgifter rapporteras skyndsamt och med små mätfel. För variabler som beror av folkbokföringsuppgifter för vilka personerna själva är ansvariga för rapporteringen, t.ex. vid flyttning, är mätfelet sannolikt mer omfattande. Ett exempel på detta är att bristande rapportering av utvandring orsakar övertäckning i RTB, och därmed även i demografiska analyser baserade på RTB. Mätfelets storlek är okänd, men bedöms ha liten påverkan på tillförlitligheten på totalnivån. För mer information om mätning och mätfel för RTB se kvalitetsdeklarationen för Befolkningsstatistiken: www.scb.se/be0101.

För de analysrapporter som baseras på urvalsundersökningar beskrivs mätförfarandet i respektive rapport.

2.2.4 Bortfall

Eftersom Demografisk analys i huvudsak är registerbaserad, förekommer i regel inget objektsbortfall i egentlig mening. Förvisso finns det brister i observationsvariablerna som kan sägas orsakas av partiellt bortfall i de folkbokföringsuppgifter från vilka observationsvariablerna härleds, men detta blir för SCB ett mätproblem och beskrivs därför under avsnitt 2.2.3 Mätning.

För de analysrapporter som baseras på urvalsundersökningar beskrivs bortfallet i respektive rapport.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningarna inom Demografisk analys är till största delen PC-baserade. Bearbetning sker huvudsakligen i SAS, eller annan statistisk programvara, och resultaten kontrolleras noggrant, för att upptäcka misstag. För Demografisk analys finns inga kända fel kvar i bearbetningsfasen. Kontroller för eventuella bearbetningsfel i grundmaterialet har inte gjorts och eventuella bearbetningsfel i respektive register/undersökning förekommer då även inom Demografisk analys.

2.2.6 Modellantaganden

Många av de demografiska mått som används bygger på modellantaganden som är allmänt vedertagna bland demografer. Det rör sig bland annat om antaganden om risktider, som i viss mån kan ha påverkan på tillförlitligheten om än liten.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Framställningstiden varierar mellan olika analysrapporter och framgår i respektive rapport. Generellt sett redovisas statistiken som tidigast 6 månader efter det senaste referensåret.

3.2 Frekvens

Demografisk analys publiceras i serien Demografiska rapporter och utkommer intermittent. Oftast publiceras ett par rapporter per år.

3.3 Punktlighet

Statistiken publiceras i enlighet med gällande publiceringsplan.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Analysrapporter publiceras i serien Demografiska rapporter. Rapporter publicerade 2001 och senare är tillgängliga på SCB:s webbplats, www.scb.se/be0701, medan äldre rapporter i regel endast finns i tryckt format.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Demografisk analys baseras till stor del på uppgifter från RTB och det är därför i regel möjligt att på uppdragsbasis få tillgång till mer detaljerad statistik än vad som publiceras. Enklare frågor kan besvaras via telefon eller e-post utan kostnad. För de analysrapporter som baseras på speciella enkätundersökningar är det inte möjligt att få tillgång till ytterligare statistik, då grundmaterialet har gallrats.

4.3 Presentation

Resultaten presenteras i form av text, diagram, tabeller och kartor.

4.4 Dokumentation

Framställningen av statistiken beskrivs i *Fakta om statistiken*, eller motsvarande avsnitt, i respektive rapport.

Demografisk analys baseras till stor del på Befolkningsstatistiken. Dokumentation av Befolkningsstatistiken är tillgänglig på www.scb.se/be0101, under rubriken *Dokumentation*. Här finns såväl beskrivning av framställning av statistiken i *Statistikens framställning (StaF)*, *Kvalitetsdeklaration* av Befolkningsstatistiken samt detaljerad information om mikrodata i *Statistikens detaljerade innehåll (MetaPlus)*.

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Demografisk analys bygger till största delen på uppgifter från RTB. Uppgifterna i RTB-systemet levereras från det svenska folkbokföringssystemet och är därför beroende av de definitioner och regler som används där. Folkbokföringens innehåll har sedan år 1968, då RTB-systemet skapades, varit i stort sett oförändrat. Detta gäller även RTB-systemet som från starten förändrats i mycket liten omfattning. Generellt sett är därför jämförbarheten över tid god.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Demografisk analys bygger till största delen på uppgifter från RTB, som också är källan till befolkningsstatistiken. Inom ramen för den svenska

befolkningsstatistiken är grupper i allmänhet väl jämförbara, eftersom statistiken bygger på samma definitioner, metoder och källa. Beroende på syftet med analysen kan dock grupper skapas på olika sätt och det kan därför finnas skillnader i definitioner av redovisningsgrupper mellan olika analysrapporter.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Till stor del bygger Demografisk analys på uppgifter från RTB, som utgör basen för befolkningsstatistiken. I många fall kan statistiken därför samordnas med annan statistik. Definitionerna av familjeförhållanden kan dock skilja sig mellan olika undersökningar. En kontroll av att viktiga definitioner överensstämmer bör därför göras innan denna typ av uppgifter används tillsammans med annan statistik.

Många av de demografiska mått som används bygger på beräkningsmetoder som är allmänt vedertagna bland demografer. Det är därför i allmänhet möjligt att göra jämförelser mellan länder när det gäller exempelvis summerad fruktsamhet och livslängd.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Inom respektive analysrapport är den numeriska överensstämmelsen allmänt god. Uppgifter avseende samma tidpunkt eller tidperiod i olika rapporter kan däremot skilja sig åt, exempelvis beroende på om uppgifterna har justerats för sena aviseringar eller ej.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken utgör inte officiell statistik.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt EU:s dataskyddsförordning ([2016/679](#)).

C Bevarande och gallring

Ett exemplar av samtliga trycksaker och elektroniska publikationer levereras till Kungliga biblioteket i form av pliktexemplar.

I allmänhet baseras rapporter inom Demografisk analys på ett för syftet särskilt framtaget datamaterial, ofta baserat på uppgifter från RTB och andra totalräknade register på SCB. Dessa datamaterial gallras efter att rapporten publicerats.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99). Statistiken baseras dock till stor del på uppgifter från befolkningsstatistiken, till vilken Skatteverket, enligt förordningen om den officiella statistiken, SFS 2001:100, ska lämna de uppgifter som behövs.

E EU-reglering och internationell rapportering

För Demografisk analys finns ingen EU-reglering

F Historik

Analys av befolkningsutvecklingen har i princip gjorts sedan befolkningsstatistiken startade 1749. I samband med den stora utvandringen till Amerika gjordes en omfattande emigrationsutredning. "Krisen i befolkningsfrågan" på 1930-talet är ett annat exempel på när analys av befolkningsutvecklingen var högaktuell. SCB har länge haft i uppgift att löpande analysera befolkningsutvecklingen och att göra specialundersökningar inom befolkningsområdet. Sedan 1986 publiceras analyserna i serien Demografiska rapporter.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Demografisk analys
E-post	demografi@scb.se
Telefon	010-479 50 00